

БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ • ЕАД

1606 София, България
Бул. "Томлебен" №8
Факс: (02) 954 97 80
Телекс: 24 199

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Бл. № 9/к. 9 8/2000
Дата 30.06.2000

к. 9. 8/2000

ДО

**КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

БЪЛГАРСКА
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ - ЕАД
София, ул. "Томлебен" № 8
Регистративен индекс 11-00-6
Дата 30.06.2000г.

СТ А Н О В И Щ Е

от
**БЪЛГАРСКА
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА
КОМПАНИЯ ЕАД /БТК ЕАД/**

по **КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО N 8/2000 г.**, образувано
по искане на група /49/ народни представители
от XXXVIII Народно събрание за тълкуване
на чл. 18, ал. 4 от Конституцията на Република България

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 15 юни 2000 г. Конституционният съд /КС/ допуска за разглеждане по същество искането на 49 народни представители от XXXVIII Народно събрание за задължително тълкуване на чл. 18, ал. 4 от Конституцията по въпросите:

А. Установяването на държавен монопол върху дейностите по тази разпоредба обхваща ли и възможността за прехвърлянето му на други лица, включително и по реда на ЗПДОП, както и възможността за установяване със закон на монопол в полза на друго лице и

Б. Какво е съдържанието на понятието "национални далекосъобщителни мрежи" от същата разпоредба, с оглед дейностите, които обхваща.

Проучването на исканията, съпоставянето им с действащото законодателство, практиката на Конституционния съд и хронологията в развитието на българския телекомуникационен пазар, дават основание за мотивиране на следното становище:

По Второто искане - буква "Б"

1. За да се аргументира правилен правен извод по Първото искане е целесъобразно най-напред да се даде отговор на Второто искане, като се дадат пояснения, които да подпомогнат определяне на съдържанието на понятието “национални далекосъобщителни мрежи” в чл.18, ал.4 от Конституцията.

1.1. КС вече е имал възможност да се произнесе по тази разпоредба в свои решения N 2/1996 г. по к.д.N 26/1995 г. /ДВ, бр.16 от 1996 г./ и решение N 33/1998 г. по к.д. N 30/1998 г. /ДВ, бр.147 от 1998 г./, като приема че в нея изчерпателно са изброени **стопанските дейности**, в сферата на които държавата със закон може да установи държавен монопол.

Наистина чл.18, ал.4 от Конституцията изброява предимно дейности - **железопътен транспорт /а не железопътната инфраструктура/, използването на ядрената енергия, производството на радиоактивни продукти, оръжие, взривни и биологично силно действащи вещества.**

1.2. Между **тези дейности** са включени и “**националните пощенски и далекосъобщителни мрежи**”, които са обективирани и като дълготрайни материални активи са включвани последователно в балансите съответно на:

- Министерство на съобщенията, до 1986г.;
- СО “Съобщения”, до 1987г.;
- Асоциация “Съобщения”, до 1989г.;
- Комитет по съобщения и информатика, до 06.1991 г.,
- новосъздаденото търговско дружество “Български пощи и далекосъобщения” ЕООД /БПД/, при прехвърляне на активите, чрез разделителен протокол;
- “Български пощи” ЕООД и “Българска телекомуникационна компания” ЕАД, след преобразуването на БПД ЕООД, с акт на МС от 11.12.1992 г.

1.3. Законът за съобщенията от 1975 г., отменен в частта далекосъобщения с влизане в сила на Закона за далекосъобщенията /§ 2 ПЗР на ЗД/, не урежда изрично държавен монопол за “националните пощенски и далекосъобщителни мрежи” или за която и да е далекосъобщителна или пощенска дейност или услуги.

От изложеното в подточки 1.2 и 1.3, следва да се направи извода, че:

- върху националните пощенски и далекосъобщителни мрежи, които са били изградени към 1991 г., не е установяван държавен монопол и
- те не са били обект на публична държавна собственост.

1.4. При подготовката на текстовете за проекта на Конституцията от 1991 г. задълбочено и обстойно се обсъждаше необходимостта от изричен и категоричен запис, който да учреди монополни права на държавата върху съобщителните мрежи. Подобна теза не беше приемлива поради две причини:

а. действащият Закон за съобщенията, дори към тази дата, можеше да се тълкува и прилага по-либерално и да бъде една относително приемлива правна

основа за стартиране на либерализацията в сектора, въз основа на новоиздадени подзаконни нормативни актове.

б. действената политика към демонополизация, либерализация и развитие на телекомуникационните пазари, провеждана от Комисията на Европейската общност след 1987 г.

След преговори, продължили повече от година бяха създадени търговските дружества на първите обществени телекомуникационни оператори:

- "Бетком" ООД - за предоставяне на фонокартни телефонни услуги, от началото на 1992 г.;
- Радиотелекомуникационна компания ООД /МОБИКОМ/, от края на 1992, за изграждане, поддържане и използване на обществена клетъчна радиотелефонна мрежа и предоставяне на далекосъобщителни услуги чрез нея;
- "Спринт бизнес телекомуникационна компания" ООД, от 1993 г., за изграждане, поддържане и използване на обществена далекосъобщителна мрежа за пренасяне на данни и предоставяне на далекосъобщителни услуги чрез нея, която в последствие беше преименувана на Глобъл Уан Комюникейшънс енд Информейшън Сървисис" ООД.

При тази правна и фактическа обстановка беше немислимо стартиращата либерализация в телекомуникационния сектор на страната да бъде спряна, развитието в сектора върнато назад с установяване на монопол върху всички мрежи или съобщенията въобще. Въпреки това, за да е налице сходство с останалите инфраструктурни отрасли, като ж.п. транспорта, понятието "националните пощенски и далекосъобщителни мрежи", беше включено в разпоредбата на чл.18, ал.4 от Конституцията, за да бъде създаден равен правен регламент по отношение на сходни инфраструктурни обекти. Не е случайно, че законодателят вместо да използва понятие за дейност, като "съобщения" /или "пощенска дейност и далекосъобщения"/, което напълно би съответствало на разпоредбата, е употребил само конкретното понятие "националните пощенски и далекосъобщителни мрежи". Трябва да се обърне внимание че в редакцията на текста липсва съответно понятие като "национални енергийни мрежи" или "електростопанство", въпреки че за инфраструктурните отрасли "съобщения", "енергетика" и "транспорт" винаги са създавани и прилагани сходни правно-икономически режими.

1.5. По смисъла на чл. 2, ал.4 от Закона за държавната собственост, не са държавна собственост тези обекти, които са включени в активите на еднолично търговско дружество с държавно имущество, каквото е Българската телекомуникационна компания ЕАД. Аргумент в тази посока е и отменянето на чл. 4, ал. 1 т. 4 от Закона за концесиите - § 3 от ЗД.

1.6. Приравняването на "националните пощенски и далекосъобщителни мрежи" на **дейност** в тълкувателните решения на КС не е точно и прецизно. Допуснато е разширително тълкуване във връзка с текста на чл.18, ал.5 от Конституцията, като се има пред вид и факта, че тези мрежи не са обекти на държавна публична или частна собственост. Така е създадена една хипотетична

възможност за установяване на държавен монопол въобще върху далекосъобщителни дейности и/или услуги, които се осъществяват чрез “националните пощенски и далекосъобщителни мрежи”.

Ако се направи връзка със споменатото по-горе обстоятелството, че към 1991 г. **единствените национални далекосъобщителни мрежи с обществено предназначение, са включени в активите по баланса на днешната БТК ЕАД**, то само това търговско дружество може да осъществява услугите, върху които съгласно § 10, ал.1, т.”а” и “б” от ЗД е установен държавен монопол и които са възложени на БТК ЕАД по реда на § 10, ал.2 и § 13 от Закона. Други, различни от споменатите мрежи нямаше, ако не се броят мрежите на МО, МВР, БДЖ.

1.6. В член 3 и § 1 на Допълнителната разпоредба, Законът за далекосъобщенията създава богат терминологичен апарат. Липсва дефиниция за понятието “национални далекосъобщителни мрежи”. По смисъла на действащия Закон като такива могат да се определят всички обществени или обособени далекосъобщителни мрежи, които са изградени така, че чрез тях да се предоставят далекосъобщителни услуги на територията на цялата страна, независимо от това дали се извършват по търговски начин или за собствени нужди.

Примери за такива мрежи са: от една страна - обществената фиксирана телефонна мрежа на БТК ЕАД, обществените мрежи за пренасяне на данни на БТК ЕАД и ГУКИС и други, наред с обществените клетъчни радиотелефонни мрежи на Мобиком и МобилТел АД, чрез които се предоставят мобилни телефонни услуги също на територията на цялата страна, а от друга - обособените далекосъобщителни мрежи на БДЖ, НЕК, БУЛГАРГАЗ, Министерство на отбраната, Министерство на вътрешните работи, държавната администрация и други.

Следователно думата “национален” следва да се приеме, че е употребена в чл.18, ал.4 от Конституцията с нейното географско съдържание, обозначаващо национален териториален обхват или покритие, а не се отнася до значимостта на всяка една далекосъобщителна мрежа от вида на по-горе изброените.

По Първото искане - буква “А”

2. Като се отчетат обстоятелствата и правните изводи, направени по-горе, отговорът по Първото искане се улеснява.

2.1. Законът за далекосъобщенията в § 10, ал. 1 на Преходните и заключителни разпоредби определя две далекосъобщителни услуги, върху които установява държавен монопол за срок до 31.12.2002 г.. С изтичането на този срок монополът върху тези услуги следва да отпадне, освен ако друго не бъде уредено със закон.

В ал. 2 на същия § 10 на ПЗР на ЗД изрично се определя, че “Държавата предоставя изпълнението на дейностите по ал. 1 с лицензия, издадена на Българска телекомуникационна компания от Държавната комисия по далекосъобщения въз основа на решение на Министерския съвет.” Обхватът на лицензията е очертан в § 13 от ПЗР на ЗД.

Съгласно чл. 38 от ЗД лицензията е индивидуален административен акт.

Следователно, въз основа на Законът за далекосъобщенията, **държавата с индивидуален административен акт**, /който по своята правна природа има твърде сложен фактически състав/ възлага предоставянето на услугите по § 10, ал.1 на Българска телекомуникационна компания. БТК, макар и еднолично акционерно дружество с държавно имущество е самостоятелно търговско дружество, което осъществява дейността си в съответствие с Търговския закон.

От посочените разпоредби на ЗД не може да се направи изводът, че държавата е прехвърлила монопола върху посочените услуги на БТК или че със Закона е установила монопол в полза на БТК. В ЗД и Лицензията са уредени предимно задължения и ограничения за Компанията, които трябва да бъдат изпълнявани при осъществяване на двете “монополни” услуги. Тези задължения са свързани с търговските, технически и технологични условия за предоставяне на услугите, от една страна, а от друга - със създадения механизъм за определяне на техните цени.

Следователно със ЗД не е регламентирана прехвърлителна сделка на монополни права от държавата към един търговски субект. Напротив, държавата възлага за срок до **31.12.2002 г. осъществяването на тези две услуги на едно търговско дружество при точно определен лицензионен режим.**

2.2. За да се направят правилни, точни и верни изводи, уместно е да се съпоставят Законът за концесиите и Законът за далекосъобщенията. Ето някои аргументи:

Съгласно ЗК на концесиониране подлежат само изрично определени обекти на публична държавна собственост, както и дейностите с тях. Държавата запазва изключителните си права върху тези обекти за неопределен срок. Отношенията между държавата и държателя на правата се уреждат с концесионен договор.

Със ЗД се уреждат основните принципи на административен, лицензионен режим за изграждане на далекосъобщителни мрежи и осъществяване на услуги, чрез тях от търговски дружества – далекосъобщителни оператори. Мрежите не са обекти на публична или държавна собственост. Държавата, със ЗД установява монопол върху две услуги, като определя времетраенето на тези свои изключителни права и урежда административните изисквания, при които тези услуги да бъдат предоставяни.

Следователно обекти, публична държавна собственост, се предоставят за ползване въз основа на взаимно договорени права и задължения, докато предоставянето на далекосъобщителни услуги, монополните права върху които изтичат с определен срок е подчинено на условията на властнически административен акт. Въз основа на аргумента "за по-силното основание", след като с договор обекти, публична държавна собственост може да се отдават за ползване и експлоатация за срокове от 20, 35 години, то още повече отделни дейности или услуги, биха могли да се възлагат за осъществяване при условията на административен режим.

2.3. Дори и след евентуална приватизация на БТК, Компанията:

- остава българско юридическо лице;
- ще осъществява дейността си въз основа на лицензия - индивидуален административен акт, издаден от Държавната комисия по далекосъобщения;
- е в съответствие с българското законодателство.

Конституцията или други законови актове не уреждат ограничения за възлагане на трети лица изпълнението на дейности или услуги, върху които е установен държавен монопол.

Моля да обсъдите аргументите и изводите на настоящото становище, което ще допринесе за вземане на правилно решение по исканията на групата народни представители.

Изпълнителен директор

The image shows a handwritten signature in black ink that overlaps a circular official stamp. The stamp contains the text "РЕГУЛАЦИОННА КОМИСИЯ" at the top and "РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ" at the bottom. In the center of the stamp is a five-pointed star. Below the stamp, the name "Иван Спасов" is printed in a standard font.

Иван Спасов